

Metsähallituksen osuus Pohjois-Suomen jälleenrakennuksessa.

Contribution of the Forest Service to the Reconstruction of North Finland.

Antti A. Aho.

»Ei ole milloinkaan aikakirjoihin kirjoitettu eivätkä perimätiedot voi kertoa senkaltaisesta ennennäkemättömästä hävityksestä, joka syksyllä neljäkymmentäneljä — — — kävi yli Lapinmaan sen kaukaisimpia ääriä myöten», lausuu maaherra Uno Hannula Lapin viime hävityksen muistotauluun laatimassaan kirjoituksessa.

Tuho ja jälleenrakennus ovat tämän vuosikymmenen aikana jo kahdesti koettuja osassa Lapin ja Oulun läänejä. Talvisodan aikana, vuosien 1939 ja —40 vaihteen tienoilla, poltettiin omien sotatoimien yhteydessä kaikki rakennukset suurimmasta osasta Petsamon, Savukosken ja Sallan kuntia, Joutsijärven kylä Kemijärven kunnasta ja valtakunnan silloisen itärajan läheisyydessä olevat kylät Kuusamon, Suomussalmen ja Kuhmon pitäjissä. Maatalousministeriön päätöksellä 5. 8. 40 annettiin metsähallituksen tehtäväksi jälleenrakennuspuutavaran hankkiminen ja rakennuspaikoille kuljettaminen tällä hävitetyllä alueella. Hankinnat pantiin viipymättä käyntiin ja seuraavan vuoden alkupuoliskolla alkoi metsähallituksen hankkimaa ja rakennuspaikoille toimittamaa sahatavaraa olla jo melkoisesti rakentajien saatavana. Heti uuden sotamme alkuvaiheissa vallattiin takaisin v:n 1940 rauhassa menetetty alue, ja maatalousministeriön päätöksellä 13. 11. 41 kehoitettiin metsähallitusta hankkimaan rakennuspuutavaraa myös tälle hävitetylle alueelle. Kenttätyöt saatiin käytännöllisesti katsoen suoritetuiksi v:n 1943 loppuun mennessä muualla paitsi Sallan, Kuusamon, Suomussalmen, Kiannan ja Kuhmon hoitoalueissa, joissa ne jatkuivat seuraavaan kesään asti. Vuosina 1940—44 näihin hankintoihin hakattiin ja ajettiin kaikkiaan n. 5 milj. j³ sahapuuta ja lisäksi n. 8 300 pm³ pärepuuta. Hankintojen kustannukset olivat saamienvien tietojen mukaan yhteensä 53 405 322: 50. Puutavaraa ehdittiin toimittaa n. 2 500 tilan rakennusten rakentamiseen.

Syksyllä 1944 joutui sitten Oulujoen vesistön pohjoispuolinen osa maata Saksan asevoimia vastaan suoritettavien sotatoimien alueeksi. Jäämerestä suunnilleen Rovaniemen korkeudelle asti koko siviiliväestö ja valtakunnan itärajan rajoittuvien pitäjien asukkaat Suomussalmelta saakka määrättiin evakuoitaviksi. Peräytyvät saksalaiset aloittivat Iijoella maanteiden ja rautateiden tuhoamisen siltoja ja penkereitä räjäyttämällä ja jatkoivat sitä peräytyessään. Kuusamossa, Sallassa, Rovaniemen kaupalan ympäristössä ja Rovaniemen korkeudelta pohjoiseen koko Perä-

Pohjolassa ja Lapissa he sen ohessa suurisuuntaisen järjestelmällisesti polttaa ja räjäyttää tuhosivat kaikkea, mikä ihmisten rakentamaa oli. Varsinkin tärkeimpien maanteiden varsilla oli jälki monin paikoin tyrmistyttävän perusteellista. Paikoin sentään niilläkin saattoi tavata yksinäisen talon tai pienen taloryhmänkin tuhoutumattomana, ja syrjäisimmät kylät säästyivät yleisesti.

Sitä mukaa kuin sotatoimet etenivät pohjoista kohti, saivat siviiliviranomaiset vuoden 1944 lopulla ja seuraavan vuoden alussa määräyksiä palata toimipaikoilleen. Moni palaaaja tapasi nyt toimipiirinsä niin täydellisesti hävitettynä, että sieltä tuskin oli löydettävissä alkeellisimpiakaan asumisen ja toiminnan mahdollisuuksia. Etsittiin tilapäisiä sijoituspaikkoja ja niinpä metsähallinnon Perä-Pohjolan piirikuntakonttori sijoitettiin Tornioon seminaarin suojiin ja sen huoltokeskus Iihin, rautatieliikenteen silloiseen päätekohtaan, Kuusamon hoitoalueen toimintakeskus Taivalkoskelle jne. Maantiet oli tilapäissilloin ja muin väliaikaisratkaisuin saatettu liikennöitäviksi ja pidettiin avoimina pohjoiseen päin Rovaniemen ympäristöön asti ja Tornio—Muoniojokivarressa Enontekiölle, jossa silloin vielä sotatoimet olivat käynnissä. Tornion ja Kemin seuduilla olivat myös puhelinyhteydet jo kunnossa. Muualla oli siellä täällä puolustusvoimien omaa tarvettaan vastaavasti tilapäisesti kunnostamia linjoja.

Eivät olleet helpot ne olosuhteet, joissa toiminta oli aloitettava, kun metsähallitus nyt määrättiin jälleenrakennuspuutavaraa hankkimaan ja sille 25. 1. 45 myönnettiin ensimmäiset varat sitä varten. Käy tuskin tässä luetteleminen niitä vaikeuksia, joita hävitetyn alueen olosuhteet ja koko maassa vallitseva tarvikepula aiheuttivat. Mutta jos tuloksia tai toimintaa tahdotaan arvostella, on tarpeen tuntea toiminnan edellytykset. Niiden selvittämiseksi koetan kertoa toiminnan alkuvaiheista pitäjässä, joka muodostaa yhden hoitoalueen ja jossa niin tuhojen suuruus ja laatu kuin kaikki muutkin toiminnan edellytykset ja vaatimukset mielestäni hyvin sopivat koko hävitetyn alueen silloiseen yleiskuvaan. Olen valinnut tämän kerronnan kohteeksi Kittilän hoitoalueen.

Hoitoalueeseen saapui ensimmäisinä metsähallituksen edustajina kaksi metsäteknikkoa vuoden 1944 lopulla. He asettuivat Kaukosen kylään, jossa kymmenkunta taloa oli säilynyt asumakuntoisina. Tänne he perustivat hoitoalueen tukikohdan, johon ensimmäiset huoltokuormat ohjattiin nelipenikulmaisen metsätaipaleen läpi Torniojokivarresta hevosilla. Koko pitäjässä oli silloin asukkaita noin 30 miestä ja viisi tai kuusi naista. Tammikuun puoliväliin mennessä sai tie- ja vesirakennushallitus maantien Rovaniemeltä n. 80 km. Kaukosta kohti avatuksi autoilla kuljetta-vaan kuntoon, ja huolto suunnattiin sen kautta tapahtuvaksi. Hevoskuljetusmatkaa oli vielä jäljellä n. 60 km. Tammikuun kuluessa saapui muu hoitoalueen vakinaisen henkilöstö Kaukoseen, ja autotien pää saatiin vielä parikymmentä kilometriä lähemmäksi. Postikin saatiin silloin jo pari kertaa viikossa, mutta puhelinyhteyksiä ei ollut. Viiden penikulman säteellä ei liioin ollut missään päin mitään muuta huoltoa kuin metsähallituksen toimesta järjestettyä. Muutamia kymmeniä miehiä lisää oli palannut pitäjään tuoden mukanaan kymmenkunta hevosta. Hevosmiesten ja hevosten palautusta alettiin hoitoalueen toimesta kiirehtiä ja palaut-vien miesten sekä hevosten lukumäärä kasvoi päivä päivältä. Aluemetsän-

hoitajan ympärille kehittyi eristetty yhteiskunta, joka pian sai keskuuteensa sairaanhoitajan sekä kuukauden lopulla lääkärin ja apteekkarinkin.

Helmikuun alkupuoliskolla avautui autotie Kaukoseen asti ja silloin ajoi metsähallituksen auto sinne kuukauden kuluessa n. 100 tonnia tarvikkeita. Samoihin aikoihin saatiin myös puhelinyhteys muuhun maailmaan. Ensimmäiset rakennuspuiden ajot olivat jo käynnissä, ja uusien työmaiden avaaminen valmisteilla. Maaliskuun alussa aloitettiin sahaukset. Piirikuntakonttorilla oli silloin jo tehokkaasti toimiva huoltotuki-kohta Rovaniemellä, mutta rautatiekuljetuksen päätekohta oli vielä Kemin seuduilla. (Rautatieliikenne Kemiin avautui 12. 3. 45.)

Nyt oltiin päästy vaikeimman ohi ja oltiin valmiit sijoittamaan töihin ja huoltamaan kaikki paikkakunnalle saapuva työvoima, vaikka koko pitäjässä oli vasta vain yksi kauppaliike. Työkykyinen väestö alkoikin palata yhä suurenevin joukoin, joista jo joskus kuului lastenkin ääniä. Sellaiset matkalaiset olivat pitäjän salotalojen asukkaita, joiden kodit olivat syrjäisen asemansa turvin säilyneet tuholta. Metsähallituksen yhteisasunnot olivat heillekin tämän kotimatkan varrella ainoat paikat, joissa oli tilaisuus saada lämmin ateria ja tarpeellisia tietoja olosuhteista. Kevään vaihtuessa kesäksi saapui sitten joukkue miinanraivaajia aloit-taen vaarallisen työnsä pahimmin haittana olevien miinoitusten poistamisessa.

Lopettaessani tähän tämän erikoisen ajan muistelemisen mainitsen, että aikana 1. 1.—30. 6. 45 metsähallituksen toimesta sentään hakattiin ja ajettiin Kittilässä 33 844 r. eli n. 420 000 j³ sahapuita ja 268 r. eli n. 40 pm³ pärepuita sekä muutamia satoja puhelinpylväitä. Samana aikana sahattiin kenttäsahoilla 3592 jm hirttä ja 108 std muuta sahatavaraa. Saman vuoden loppupuoliskolla sahattiin jo 44 193 jm hirttä ja 560 std. muuta sahatavaraa.

Ennenkuin jatkan selostustani pidemmälle, lienee paikallaan selostaa lyhyesti myöskin tämän toiminnan nykyistä organisatiota. Jälleenrakennuspuutavaran hankinta tapahtui ja tapahtuu edelleen metsähallituksen liikeosaston alaisena. Hankinta-alue on jaettu Perä-Pohjolan ja Pohjanmaan piirikuntien kesken piirikuntien välisen rajan mukaisesti. Perä-Pohjolan piirikuntakonttorissa on erityinen jälleenrakennusmetsänhoitaja, joka piirikunnan puitteissa ohjaa ja valvoo toimintaa eri hoitoalueissa. Niissä on sen johto yleensä aluemetsänhoitajan sivutoimena. Pohjanmaan piirikunnassa, jossa hankinta-alue on suppeampi, on jälleenrakennuspuutavaran hankintatyöt määrätty aluemetsänhoitajien johtoon siten, että Kiannan hoitoalueen aluemetsänhoitaja on suorittanut hankinnat Suomussalmen pitäjän ja Kuusamon hoitoalueen metsänhoitaja Taivalkosken, Kuusamon ja Posion pitäjien tarpeiksi. Näiden hankintojen määrärahat ovat 15 Pl:aa ja siten kokonaan tavallisista hankintamäärärahoista erilisiä.

Maatalousministeriön määräysten mukaisesti toimii jokaisessa hävitetytyn alueen kunnassa talousseurajärjestön alaisena paikalliselimenä jälleenrakennuslautakunta. Sen päätösvaltaisina jäseninä ovat yksi jälleenrakentajien edustaja, yksi rakennustoiminnan rahoitusta hoitavan luottolaitoksen edustaja, talousseuran määräämä rakennusmestari, joka toimii jälleenrakennuslautakunnan toimialueen vastaavana rakennus-

mestarina ja puheenjohtaja, jonka tulee olla oloja tunteva, mikäli mahdollista paikkakunnan väestöön kuuluva ei-jälleenrakentaja. Sitäpaitsi on jälleenrakennuslautakunnan kokouksiin määrätty kutsuttavaksi metsähallituksen edustaja, jolla on oikeus ottaa osaa keskusteluun, mutta ei oikeutta osallistua päätösten tekoon. Tämän lautakunnan tehtävänä on ohjata ja valvoa rakennustoimintaa. Siinä ominaisuudessa se mm. päättää kenelle ja millä hinnalla metsähallituksen hankkimaa jälleenrakennuspuutavaraa saadaan luovuttaa. Luovutus tapahtuu sitten metsähallituksen toimesta, jälleenrakennuslautakunnan antaman ostoluvan mukaisina määrinä ja kokoina. Voidaan todeta, että talousseurajärjestöllä ja sen alaisilla elimillä on ollut suuri vaikutusvalta maatalousministeriössä mm. hankintojen suuruutta ja ajankohtaa määrättäessä, mutta tuskin mitään vastuuta seurausten suhteen. Tämä on eräissä tapauksissa koitunut metsähallituksen vahingoksi, aiheuttamalla turhia taloudellisia tappioitakin, jotka ovat helposti saaneet sivustakatsojan siihen käsitykseen, että metsähallitus hoitaa asioita taitamattomasti.

Jälleenrakennuspuutavaraa perittävät hinnat määrittelee maatalousministeriö. Kantohintojen suhteen on jälleenrakentajat jaettu kolmeen ryhmään. Ensimmäinen ja toinen ryhmä määritellään maatalousministeriön kirjeessä 4. 1. 45 (N:o 20 M. M. 1945) seuraavasti:

»Valtioneuvosto on tänään tapahtuneessa esittelyssä päättänyt, että maatalousministeriön alaisen virastojen ja laitosten, lähinnä metsähallituksen ja metsätieteellisen tutkimuslaitoksen, maaseudun jälleenrakennustarkoituksiin Oulun ja Lapin lääneissä valtion lääneissä luovuttaman puutavaran kantohinnoista myönnetään toistaiseksi 50 prosentin alennus luettuna vahvistetuista ohjehinnoista tai myöhemmin mahdollisesti määrättävistä säännöstellyistä hinnoista, kuitenkin edellyttäen, että ostajana on vaikeassa taloudellisessa asemassa oleva maatalous-, käsityöläis- tai työväestöön kuuluva yksityinen rakennuttaja, ja paikallinen jälleenrakennuslautakunta esittää alennuksen hänelle myönnettäväksi. Sanottua alennusta ei kuitenkaan myönnetä silloin, kun rakennuttajalla on riittävästi omaa metsää sopivan etäisyyden päässä rakennuspaikalta tarkoitukseen käytettävänä tai jos todetaan, että mainittua etuutta tul-tai-siin käyttämään hyödyksi keinottelutarkoituksessa.»

Toisen ryhmän muodostavat siis ne yksityiset jälleenrakentajat, jotka tämän perusteella eivät ole oikeutettuja kantohinnan alennukseen. Tästä ryhmästä sanotaan samassa kirjelmässä: »Kohtuussyiden niin vaatiessa voi maatalousministeriö myöntää oikeuden alennettuun kantohintaan muillekin edellä mainittujen läänien sekä ns. itärajan hävitetytyn alueen jälleenrakentajille.»

Kolmannen ryhmän muodostavat liikkeet, yhteisöt, yleishyödylliset laitokset ja muut niihin verrattavat edellisiin ryhmiin kuulumattomat rakennuttajat. Näiden jättäminen mainitsematta näyttää jo sinänsä viittaavan siihen, ettei maatalousministeriö ole tarkoittanut niille annettavaksi metsähallituksen hankkimaa tavaraa. Tätä asiaa ei ministeriö tietääkseni ole koskaan täsmällisesti määritellyt. Käytännössä on kuitenkin esiintynyt lukuisia tapauksia, jolloin jälleenrakennuslautakunnat ovat tähän ryhmään kuuluville kirjoittaneet metsähallituksen hankkimaan puutavaraan oikeuttavia ostolupia, ja jolloin myynnistä kieltäytyminen

olisi tuottanut tuntuvaa yleistä haittaa. Esimerkkeinä tällaisista voidaan mainita hävitetylle alueelle palaavien viranomaisten, apteekkien ja sairaaloiden tilapäissuojien kunnostaminen, tarvikkeita välittävien liikkeiden ensimmäisten toimintamahdollisuuksien luominen jne. Näiltä on kantohinta peritty alentamattomana.

Näin kolmeen ryhmään jaettujen varsinaisten jälleerakentajien rinnalla mainittakoon tässä neljäntenä ryhmänä ne tilat, jotka on annettu rauhansopimuksen perusteella luovutetulla alueella Petsamon, Sallan ja Kuusamon kunnissa sijainneiden tilojen omistajille.

Kirjeellään metsähallitukselle 15. 1. 48 (N:o I 7207/32—46) ilmoittaa maatalousministeriö suostuneensa siihen, »että metsähallituksen toimesta hankittua jälleerakennuspuutavaraa saadaan luovuttaa samoin ehdoin kuin varsinaisille jälleerakentajille niille Kuusamon ja Sallan kuntien maanhankintalain mukaan muodostetuille tiloille, jotka on annettu sanottujen kuntien siirtoväelle, jos itse tilalla ei ole rakennuspuita eikä maanlunastuslautakunta myöskään ole voinut osoittaa niitä niin läheltä tilaa, että asukas kannattavaisuusnäkökohdat huomioonottaen pystyisi itse huolehtimaan hankinnasta. Jos asukkaalle tilan syrjäisen aseman, puuttuvien majoitusmahdollisuuksien tai muun niihin verrattavan syyn johdosta tuottaa vaikeuksia itse aloittaa hankinnat, vaikka rakennuspuita on saatavissa, voidaan hänelle luovuttaa jälleerakennuspuutavaraa ensimmäisen välttämättömimmän rakennusvaiheen suorittamista varten. — Tässä kirjelmässä myönnetty edut annetaan edellämäinuin edellytyksin niille Petsamon siirtolaisille, jotka ovat saaneet maanhankintalain mukaiset tilansa Utsjoen, Inarin ja Enontekiön kunnista.» Mainittakoon, että nimenomaan näiden tilojen tarpeiksi on määrätty suorittamaan uusia hankintojakin.

Myöskin ostajilta perittävät hankintakustannukset ovat maatalousministeriön määrittelemät. Kirjeellään metsähallitukselle (N:o 8134) se 21. 12. 45 on määrännyt Enontekiön ja Utsjoen kuntia lukuunottamatta koko Pohjois-Suomen hävitetyllä alueella yhtäläisesti jälleerakentajilta perittäväksi hankintakustannuksina rakennushirrestä 17: — jm:ltä, muusta sahatavarasta 3 500: — standartilta, pyöreästä sahapuusta 5: — j³:lta, pärepuusta 120: — pm³:lta jne. siitä tavarasta, joka on luovutettu asianomaiselle jälleerakentajalle ennen lokakuun 1 päivää 1945. Kokonaishinta saadaan lisäämällä niihin kantoraha. Kirjeellään 20. 2. 46 se on määrännyt samalla alueella aikana 1. 10. 45—30. 9. 46 luovutetusta tavarasta perittäviksi hankintakustannuksiksi rakennushirrestä 22: — jm:ltä, muusta sahatavarasta 5 000: — std:lta, pyöreästä sahapuusta 10: — j³:lta, pärepuusta 150: — pm³:lta jne. Nämä hinnat ovat jääneet voimaan 30. 11. 46 asti, jonka jälkeen luovutetulle tavaralle ministeriö on saman kuun 13 p:nä tekemällään päätöksellä määritellyt uudet hinnat. Jättäen kantohinnasta myönnettävän 50 %:n alennuksen edelleen voimaan entisiin edellytyksiin on hinnan laskennan perusteiksi nyt määrätty yleisesti voimassa olevat kantohinnat (asetus N:o 543/46) ja hankintakustannuksina perittäväksi koko hävitetyllä alueella hirrestä 26: — jm:ltä, muusta sahatavarasta 6 000: — std:lta, pyöreästä sahapuusta 12: — jm:ltä ja pärepuusta 180: — pm³:lta. Tässä määräyksessä myös ensi kerran selvästi sanotaan, että muilta kuin kantohinnan alennukseen oikeutetuilta jälleerakentajilta

peritään täysi korvaus hankintakustannuksista. Näin lasketut hinnat ovat olleet voimassa viime vuoden loppuun asti, jonka jälkeen luovutetusta tavarasta on saman kantohinnan lisäksi peritty hankintakustannuksina rakennushirrestä 31: — jm:ltä, särmätystä sahatavarasta 8 250: — std:lta, pyöreästä sahapuusta 16: — j³:lta jne.

Maatalousministeriö on määritellyt myöskin näiden hintojen perimittavat. Kirjeessään 1. 2. 45 (N:o 70587) metsähallitukselle se määrää puutavaran hinnan perittäväksi käteisellä silloin kun jälleerakentaja haluaa sen siten suorittaa tai sitä hänen taloudelliseen asemaansa nähden pidetään asianmukaisena. Muussa tapauksessa on tavara luovutettava velkaskitoumuksella, »jossa nimenomaan sanotaan, että velka voidaan pidättää velalliselle myönnettävästä jälleerakennuslainasta tai hänelle sotavahinkoyhdistyksen kautta tai säädettävän uuden korvauslain nojalla maksettavasta sotavahinkokorvauksesta tai periä häneltä muuten sillä tavoin kuin maatalousministeriö tarkemmin määrää». Tässä kirjeessä määrätään silloin juuri perustamisvaiheessa olevat jälleerakennuslautakunnat huolehtimaan valtion saatavien turvaamisesta syntyvissä velka-kaupoissa. Tilanne oli kuitenkin sellainen, että vain jälleerakentajien omatoimista hankintaa varten pystyyn myytävien puiden hinta oli tiedossa ja voitiin käteismaksuna periä, mutta metsähallituksen hankkimalle tavaralle ministeriö määräsi hinnat vasta vuoden lopulla, jolloin tällä velkakaupalla oli jo luovutettu n. 600 000 jm.hirttä ja n. 8 000 std. muuta sahattua tavaraa. Monet jälleerakennuslautakunnat eivät pystyneet hoitamaan asioita niin, että näiden velkojen maksaminen ainakaan kohtuullisessa ajassa olisi tullut turvatuksi. Helmikuun 20 p:nä 1946 ministeriön uusien hintojen vahvistamisen yhteydessä määräsikin, että maaliskuun 5 päivästä lähtien tavaraa saadaan luovuttaa vain käteismaksua tai luottolaitoksen antamaa vakuutta vastaan ja metsähallituksen tulee itse huolehtia hintojen perimisestä. Siitä lähtien tätä myyntiä hyvin voidaan verrata hoitoalueiden tavalliseen lupakirjakauppaan muutoin, paitsi että lupakirjan antaa jälleerakennuslautakunta.

Täyttyäkseen asetetut velvoitteet on metsähallitus hakkauttanut ja ajattanut v. 1945 441 484 r. sahapuita ja 34. 503 r. pärepuuta, v. 1946 899 413 r. sahapuita ja 59 955 r. pärepuuta, v. 1947 360 035 r. sahapuita ja 5 437 r. pärepuuta sekä kuluvan vuoden alkupuoliskolla 151 639 r. sahapuita ja 2 549 r. pärepuuta eli yhteensä 1 852 571 r. sahapuita ja 102 444 r. pärepuuta. Tästä on Perä-Pohjolan piirikunnan osuus 1 399 174 r. sahapuita ja 48 415 r. pärepuuta, Pohjanmaan piirikunnan 453 397 r. sahapuita ja 54 029 r. pärepuuta. Nämä runkoluvut vastannevat kaikkiaan n. 20 milj. kuutiojalkaa. Näistä valmistettua tavaraa on myyty n. 2 600 000 jm.hirttä ja 41 000 std. muuta sahattua tavaraa sekä 23 000 pm³. kattopäreitä. Pyöreänä on myyty vähäisiä eriä ja tavaraa on varastossa vielä n. 230 000 jm.hirttä ja n. 8 000 std. muuta sahattua tavaraa. Suurimmat varastot ovat Kuusamossa, Sallassa, Sodankylässä, Muoniossa ja Enontekiöllä.

Maatalousministeriön antamien ohjeiden mukaan on hankinnat olleet siten järjestettävä, että varastot ovat syntyneet rakennuspaikkojen välittömään läheisyyteen. Kun valtion metsiä yleensä ei merkittävin määrin ole ainakaan suurimpien kylien läheisyydessä, ja kun hankinta-alueeseen

ovat kuuluneet Perä-Lapin puuttomatkin alueet, on kaukokuljetuksien täytynyt siirtää suuria tavaramääriä. Pääasiassa on voitu turvautua uittoihin, mutta melkoisia autokuljetuksiakin on pitänyt suorittaa. Niinpä on esim. Enontekiön pitäjään Ylimuonion korkeudelta, n. 70 km:n keski-ajomatkalta, autoilla kuljetettu n. puoli milj. j³ ja Inarin kirkonkylän — Kaamasen seudulta sekä Tenojokivarren metsättömälle alueelle että Pet-samon kolttien uudelle sijoituspaikalle tarvittava tavara, yht. n. 150 000 j³. 40 km:n keski-ajomatkalta. Kuusamossa on 35 km:n keskimatkalta kuljetettu n. 550 000 j³. jne. Muualla ovat kuljetusreitteinä olleet maantiet, mutta Inarissa ja Kuusamossa osaksi tilapäiset talviautotiet. Noin puolet kuljetuksista on suoritettu metsähallituksen omilla autoilla.

Sahaukset on muutamia kokonaisuuteen verrattuna mitättömiä poikkeuksia lukuunottamatta suoritettu siirrettävillä kenttäsaahoilla. Näistä on valtaosa ollut polttomoottorikäyttöisiä sirkkeleitä. Kesäkautena 1946, jolloin sahoukset ovat olleet suurimmillaan, on niitä metsähallituksen lukuun toiminut yhtäaikaaisesti Perä-Pohjolassa n. 120 ja Pohjanmaan piirikunnassa 42.

Hankintakustannuksiin on käytetty

v. 1945	161 551 380: 30	
1946	534 534 344: 50	
1947	271 281 270: 05	
1948	103 117 658: 15	(30. 6. mennessä)
eli yhteensä 1 070 484 653: —		

tästä Perä-Pohjolan piirikunnassa 723 526 307: 20 ja Pohjanmaan piirikunnassa 346 958 345: 80. Kuluvan vuoden loppupuoliskolla arvioidaan tarvittavan Perä-Pohjolan piirikunnassa 46 000 000: — ja Pohjanmaan piirikunnassa 2 000 000: —. Jäljelläolevien varastojen hoitoa ja myyntiä lukuunottamatta saadaan kenttätöitä kuluvan vuoden aikana päättymään Pohjanmaan piirikunnassa ja suurimmassa osassa Perä-Pohjolan piirikuntaa.

Tässä ansainnee tulla mainituksi tämän hetken (vuoden 1948 loppupuolisko) tilanne Pohjois-Suomen jälleerakentamisessa:

1. Jälleerakentajien lukumäärä: 5 900 — 6 000

2. Pysyvät (uudet) rakennukset:

Valmiina	13 524	
Rakenteilla	2 236	
Aloittamatta	240	
Yhteensä	16 000	(tästä määrästä asuntoja 5 900)
Tilapäisrakennuksia	3 500	
Vanhojen rakennusten korjauksia ja laajentamisia	1 864	
	21 364	

3. Asukkaat ovat maksaneet puutavaransa joko käteisvaroistaan tai jälleerakennuslainoistaan. Puutavarat luovutettu jälleerakentajille puolella hinnalla siinä tapauksessa, että jälleerakennuslautakunnat ovat asukkaille tällaisen alennuksen esittäneet.

4. Varoja käytetty: 1 175 000 000 markkaa

jakaantuen seuraavasti:

Puutavaran hakkaus, vedätys ja uitto	352 500 000: —	30 %
Autokuljetukset	94 000 000: —	8 %
Puutavaran sahaus	528 750 000: —	45 %
Yleismenot	199 750 000: —	17 %
Yhteensä	1 175 000 000: —	100 %

Metsähallitus on edellämainitun lisäksi erillisinä laskutustöinä samanaikaisesti hankkinut osaksi pyöreänä, osaksi sahattuna Lapin rakennuspiirille, rakennushallitukselle ym. valtion laitoksille niiden tarvitsemää jälleerakennuspuuta 45 440 runkoa ja maatalousseurajärjestölle, kunnille ja muille niihin verrattaville yhteensä n. 44 000 runkoa.

Pystymyynteinä on metsähallitus vv. 1945—48 tähän mennessä luovuttanut n. 450 000 runkoa jälleerakentajien omatoimisiin hankintoihin. Niitä on yleensä esiintynyt enimmänsyrjäseuduilla, joissa raakapuuta on ollut lähellä, ja joihin metsähallituksen hankkimaa tavaraa ei ole ollut viipymättä ja vaikeuksista saatavana.

Lienen tässä pääpiirtein esittänyt toiminnan aineellisen puolen ja sen näkyvimmat tulokset. Mutta unohdettava ei ole myöskään sen henkistä merkitystä. Vaikeudet voittava, varmaotteinen työ ja luottamukselliset suhteet väestöön ovat epäilemättä merkittävässä määrässä luoneet ja ylläpitäneet sitä henkistä vireyttä, joka kaiken inhimillisen eteenpäin pyrkimisen edellytyksenä on juuri hävitetyille kotiseuduilleen palaavalle väestölle ollut erikoisen tärkeä. Se on kannustanut yrittämiseen, jonka tuloksina pian ovat normaaliset olot tällä suurtuhoalueella.